

Výhody a nevýhody distanční výuky z pohledu izraelských a českých univerzitních studentů – případová studie

MARIE FRITZOVÁ
KATEDRA HISTORIE

VLASTA MALÁ
KATEDRA HISTORIE

FAKULTA PEDAGOGICKÁ
ZÁPADOČESKÉ UNIVERZITY
V PLZNI

CÍLE

- ▶ Prvním cílem je podat shrnující náhled z obou zemí – odpovědět na otázku, jak distanční výuku v době covidu hodnotí univerzitní studenti celkově (bez ohledu na národnost).
- ▶ Druhým cílem je porovnat zkušenosti z českého a izraelského univerzitního prostředí.
- ▶ Výsledky z tohoto šetření nelze generalizovat, výzkumný vzorek je na všeobecné závěry příliš omezený (početně i regionálně).

POPIS PANDEMICKÉ DOBY

► UZAVŘENÍ UNIVERZIT V ČR

- V České republice se poprvé uzavřely vysoké školy nařízením vydaným dne 10. března 2020 Ministerstvem zdravotnictví (č. MZDR 10676 / 2020-1 / MIN / KAN) za účelem kontroly šíření nemoci Covid 19. opatření „zakázalo osobní přítomnost žáků a studentů při vzdělávání a studiu na českých základních, středních, vyšších odborných a vysokých školách a školských zařízeních (č. MZDR 10676 / 2020-1 / MIN /KAN). Opatření vstoupilo v platnost 11. března a trvalo do konce letního semestru 2020 s malými úlevami, které se týkali především základní a středních škol.
- Druhé uzavření pro všechny univerzity a vysoké školy bylo vyhlášeno 8. října a opatření vstoupilo v platnost 12. října (Usnesení vlády ČR 8. 10. 2020). Ve skutečnosti byla Západočeská univerzita uzavřena již 23. září, protože epidemiologická situace v Plzni byla složitá (Tisková zpráva ZČU 22. 9. 2020). Celý zimní semestr 2020 proběhl distančně.
- Poslední rozsáhlý lockdown byl na jaře 2021 (tj. i letní semestr 2021 proběhl v distanční formě) a k částečnému lockdownu došlo i v listopadu a prosinci 2021.

POPIS PANDEMICKÉ DOBY

► UZAVŘENÍ UNIVERZIT V IZRAELI

- Uzavření na Izraelských univerzitách v první vlně pandemie (jaro 2020) proběhlo obdobně jako v České republice. I na podzim 2020 byl vyhlášen plošný lockdown pro všechny univerzity v Izraeli.
- Na jaře však zaznamenáváme rozdíl, zatímco studenti v České republice museli opět zůstat doma (speciální čtvrtá vlna v ČR!), v Izraeli některé univerzity svoje campusy alespoň otevřely. Vstup do kampusu na všech otevřených univerzitách byl velice přísně kontrolován – potvrzení o očkování, pravidelné testování, nošení roušek.

VÝZKUMY V ČR I.

- ▶ Na první výzkumu spolupracovala Fakulta sociálních věd UK, Sociologický ústav AV ČR a konsorcium psychologů. Tento projekt navazuje na předchozí výzkum Sociologického ústavu AV ČR a Fakulty sociálních věd UK z jara 2020 zaměřený na vysokoškolské studenty a na to, jak se jich první vlna pandemie dotkla v oblasti studií, duševní pohody a dalších příbuzných témat.
- ▶ Výsledkem tohoto výzkumu je, že studenti na sobě pozorují symptomy deprese ve všech směrech (obavy z nedokončení ročníku, nedostatek finančních prostředků anebo ztížené podmínky studia).
- ▶ Více info na: Vysokoškolští studenti po třetí vlně pandemie koronaviru - Akademie věd České republiky (avcr.cz) + Microsoft Word - TZ2021 1004 Vysokoškolští studenti během třetí vlny pandemie koronaviru.docx (avcr.cz)

Výzkumy v ČR II.

- ▶ Dále se jedná o několik drobnějších výzkumů, které probíhaly v rámci semestru na Vysoké škole ekonomické v Praze. Jednotlivými autory jsou studenti této univerzity v rámci bakalářského programu Aplikovaná informatika (předmět Základy odborné práce). V rámci letního semestru 2020/2021 a zimního semestru 2021/2022 několik studentských výzkumů, které souvisejí s tématem pandemie a studentského života.
- ▶ Témata jsou:
- ▶ Problematika hesel (Sebastian Brůcha),
- ▶ Porovnání služeb pro okamžité zasílání zpráv (Hana Světlíková),
- ▶ Preference při výběru chatovacích platforem (Beáta Polášková, Sára Dienstbierová, Antonín Šrajer, Filip Janeba a Šimon Šubík),
- ▶ Používání antivirových programů (Martin Batała, Adam Brachtl, Michaela Čurillová a Patrik Šplíchal),
- ▶ Trávení volného času na počítači (Ekaterina Vozhdaeva, Petra Březinová, Tomáš Beneda, Matyáš Fales a Filip Kužela),
- ▶ Popularita e-knih mezi studenty (Anastasiia Mordvinova, Grigorii Nazarov, Diana Vajsová, Volha Rachkouskaya a Vladyslav Ivanov).
- ▶ Poslední výzkum (Popularita e-knih mezi studenty) ukazuje, že elektronické knihy používá jen malá hrstka studentů VŠE. Dotázaní si nejčastěji pořizují knihy v knihkupectvích nebo je stahují z internetu.

VÝZKUMY VE SVĚTĚ I.

- ▶ Jmenujme např. rozsáhlou studii “Impacts of the COVID-19 Pandemic on Life of Higher Education Students: A Global Perspective,” od Aristovnik a kolektiv, kteří se ve své studii zaměřili na obecná témata týkající se života studentů během pandemie, jako je přechod na online výuku, změna akademického přístupu k práci, akademický život studentů, nedostatek společenského života, měnící se návyky a citový život. (Aristovnik, Aleksander, Damijana Keržič, Dejan Ravšelj, Nina Tomaževič, and Lan Umek 2020)
- ▶ Podle tohoto výzkumu pandemie přímo zasáhla téměř 90 % vysokoškoláků a to především rozsáhlými lockdowny. Uzavření s sebou přineslo přechod na online výuku, nové přístupy k výuce, digitalizaci, sociální izolaci, osamělost, ztráty studentských životů a velkou dávku stresu.

VÝZKUMY VE SVĚTĚ II.

- I jiné výzkumy se věnují distanční výuce v době pandemie a to jak z pohledu studentů, tak z pohledu vyučujících. Tyto studie uvádějí, že pocity, které studenti prožívali během distanční výuky můžeme spojit především s pocity osamění a izolace. Většina z nich uvádí, že se poměrně dlouhou dobu vyrovnávali s vysokou úroveň duševního vyčerpání, například: s pocity strachu, izolace, viny, smutku, frustrace a vyčerpání. (Chen T, Lucock M, 2022; LaRosa J, Doran C, Guth A, et al., 2021; Son C, Hegde S, Smith A, Wang X, Sasangohar F 2020; Shah SGS, Nogueras D, van Woerden HC, Kiparoglou V, 2020; Aristovnik, Aleksander, Damijana Keržič, Dejan Ravšelj, Nina Tomaževič, and Lan Umek 2020).

METODOLOGIE

- ▶ Metodologicky je studie koncipovaná jako kvalitativní výzkumné šetření – case study.
- ▶ Data jsou získána prostřednictvím individuálních polostrukturovaných rozhovorů s vysokoškolskými studenty (n_{iz} 8) a (n_{cz} 8).
- ▶ Jedná se o komparativní sondu do českého a izraelského prostředí. Rozhovory byly uskutečněny se studenty z Hebrejské univerzity a se studenty Západočeské univerzity v rozmezí leden 2021-květen 2022.

NEVÝHODY DISTAČNÍ VÝUKY

- ▶ Všichni naši narátoři (n 16) se shodli, že největší dopad distanční výuky byla sociální izolace. Izraelští studenti často používali označení: “Be in the bubble”- ve smyslu vytvoření si omezené sociální skupiny (často i virtuální), ve které se pohybovali. Taktéž o dané době hovořili i studenti ze ZČU.
 - ▶ I když jsem docela introvertní člověk, i přesto mi ten kontakt s těmi lidmi chyběl a i s těmi učiteli. Na té osobnější rovině je to potom o něčem jiném než když se mluví prostě do počítače. A ani člověk neví i když my jsme tam něco přednášeli jak ostatní na to reaguji ta zpětná vazba prostě nebyla, v tom je asi ta nevýhoda. (Ludmila interview 1, January 8, 2022)
 - ▶ Když začal druhý lockdown, byl jsem, cítil jsem se jako v bublině. Velmi izolovaný, pouze sám. I když jsem na malém okýnku na kameře viděl lidi, ve skutečnosti to nebyl kontakt. Kromě dvou lidí jsem ztratil kontakt s lidmi, které jsem v semestru potkal. Studoval jsem, ale nepřipadal jsem si jako na univerzitě. (Yotam interview 1, March 24, 2022)

NEVÝHODY DISTAČNÍ VÝUKY

- ▶ Horší motivace a soustředění – O horší motivaci a soustředění hovoří 7 ze všech dotázaných.
- ▶ Diskusi přes digitální platformu hodnotili všichni dotázaní jako komplikovanou, nebo téměř nemožnou.
- ▶ Velké množství písemných úkolů shledává většina z dotázaných jako problematická. Našli se však i narátoři, kteří poukazují, na to, že se díky pandemii naučili dovednosti akademického psaní (n2)

VÝHODY DISTAČNÍ VÝUKY

- ▶ Výhody distanční výuky studenti vidí především v několika rovinách:
- ▶ 1) prostorová flexibilita – člověk se může připojit odkudkoliv (n16)
- ▶ 2) pohodlí domova a ušetření času při cestě na univerzitu (n16)
- ▶ 3) časová flexibilita – zde studenti hovoří o možnosti pustit si přednášku opakovaně, i když v tomto ohledu se neshodnou všichni. Někteří nahrávané přednášky příliš nevyužívají. (n10)
- ▶ Co se týká nahrávání, to mě moc nezajímá, já se z toho moc učit neumím, nevím proč. třeba včera se mi dva kurzy kříží, takže jednou jdu sem a jednou tam. A jeden byl přes zoom, tak jsem se rozhodla podívat se na záznam, ale bylo to pro mě těžké tomu rozumět. Měla jsem prostě pocit, že to neumím. Prostě dávám přednost tam být a cítit se součástí třídy a být aktivní. Takže je pro mě velice těžké jen se dívat, chci říci i svůj názor. (Tamara interview 1, April 7, 2022)

ČESKO-IZRAELSKÉ SROVNÁNÍ

- ▶ 1) Izraelští studenti více hovoří o výhodě nahrávání přednášek a toho, že možnost znovu se přednášku přehrát více využívají.
- ▶ 2) Izraelští studenti ztotožňují distanční výuku s digitální platformou ZOOM v českém prostředí toto ztotožnění s určitou „značkou“ nenajdeme.
- ▶ 3) Zatím co izraelští studenti množství samostatných úkolů a esejů vnímali spíše jako možnost, jak se potrénoval v akademickém psaní, čeští studenti toto vnímali spíše negativně, jako velké množství nepříliš vhodných úkolů.
- ▶ 4) Všichni studenti chtěli návrat prezenční výuky, s tím že některé předměty by se mohli vyučovat online.